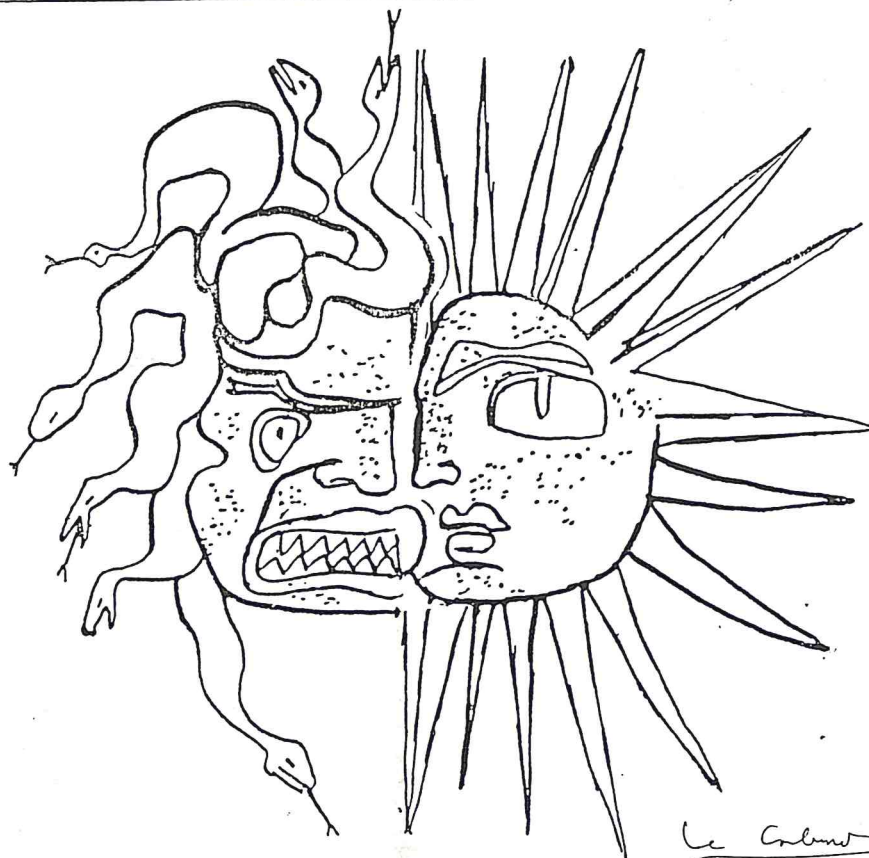

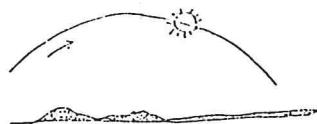
CYCLUS

Le Corbusier

Le Corbusier
Le désastre contemporain ou la liberté totale de l'espace?

**DE ACTUALITEIT VAN
LE CORBUSIER
GEERT BEKAERT**

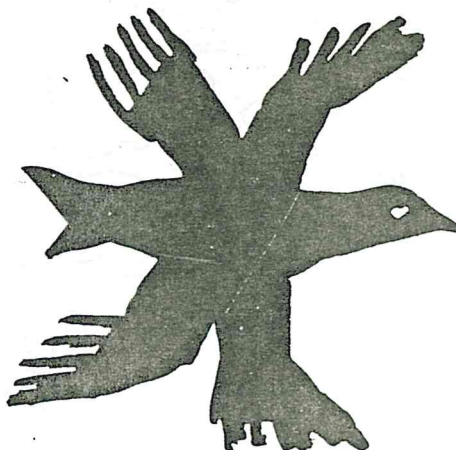
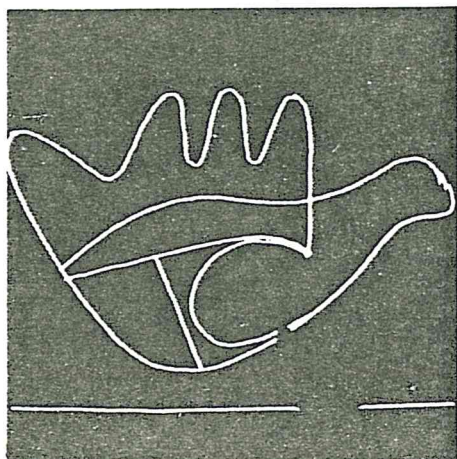

archipel

VZW

CYCLUS

Le Corbusier

Na de voordracht van STANISLAUS VON MOOS waarin hij, vertrekkend van de unité, de bronnen ontrafelde en uitmondde bij het mooie beeld van het waterkersblad, besluit ARCHIPEL de LE CORBUSIER-cyclus met een laatste voordrachtavond.

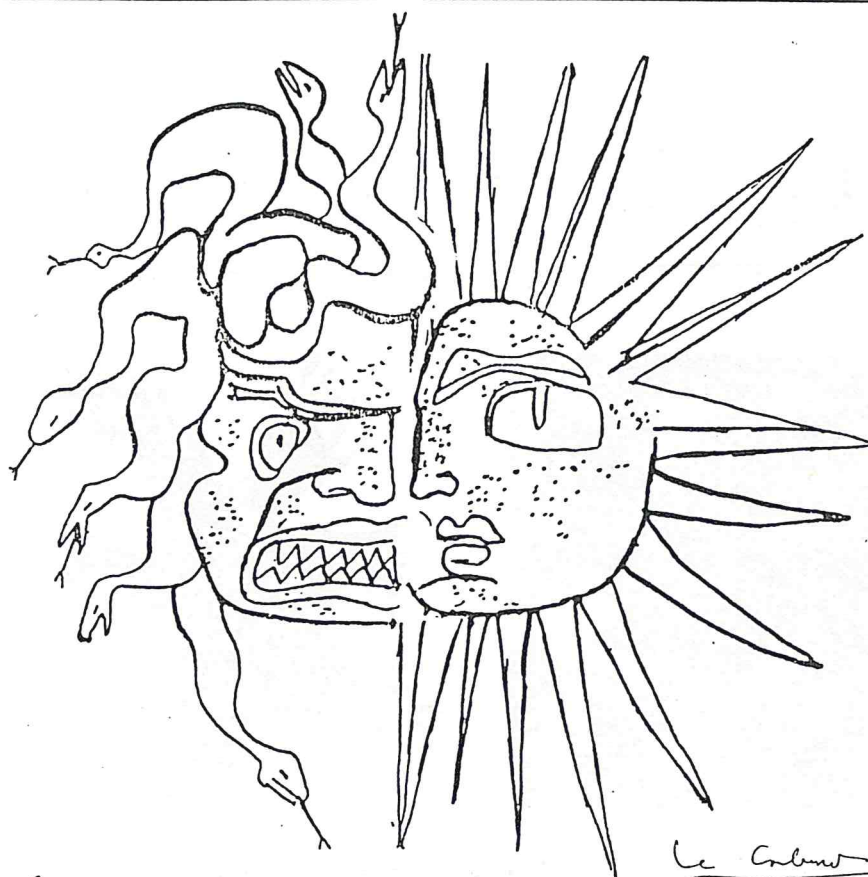
Uiteraard zijn tal van items uit het oeuvre van Le Corbusier (die in de inleidende films werden aangeraakt) niet in de voordrachtenreeks aan bod gekomen. Denken we maar aan Ronchamps, La Tourette, Chandigarh, het Carpenter Art Center enz... Ook heel wat invalshoeken in het denken van Le Corbusier bleven onbesproken. (Misschien ooit stof voor een vervolg? Want zelfs een tiendelige cyclus blijft uiteraard ontoereikend ...). De bijdragen van Strauven, Dubois, Baines, Vermeersch en Von Moos hebben echter in een belangrijke mate nieuwe inzichten gebracht en bestaande inzichten verdiept.

De cyclus wordt afgerond met een wezenlijke vraag. Hoe aktueel is Le Corbusier? Wat is zijn betekenis vandaag, niet enkel voor de cultuurgeschiedenis, maar ook voor de architect van hier en nu? Hiervoor deden we beroep op professor GEERT BEKAERT die op vrijdag 18 maart de cyclus besluit.

Als kontrastrijke aanvulling op de cyclus heeft ARCHIPEL op 24 juni "toevallig" precies 100 jaar na de geboortedatum van RIETVELD) ir. dr. LUC VERPOEST uitgenodigd (wetenschappelijk medewerker aan de K.U.Leuven) voor een voordracht rond DE STIJL. (De Stijlbeweging in Nederland en de invloed ervan in België). Het leek ons interessant om na Le Corbusier, ook even aandacht te besteden aan zijn eveneens 100 jarige protagonist Rietveld en diens invloed in België.

Momenteel wordt de ARCHIPEL werking van 1988-1989 voorbereid die zal gewijd zijn aan aktuele architectuur in België en de buurlanden. Op nuttige suggesties in verband met interessante items en thema's wordt graag ingegaan.

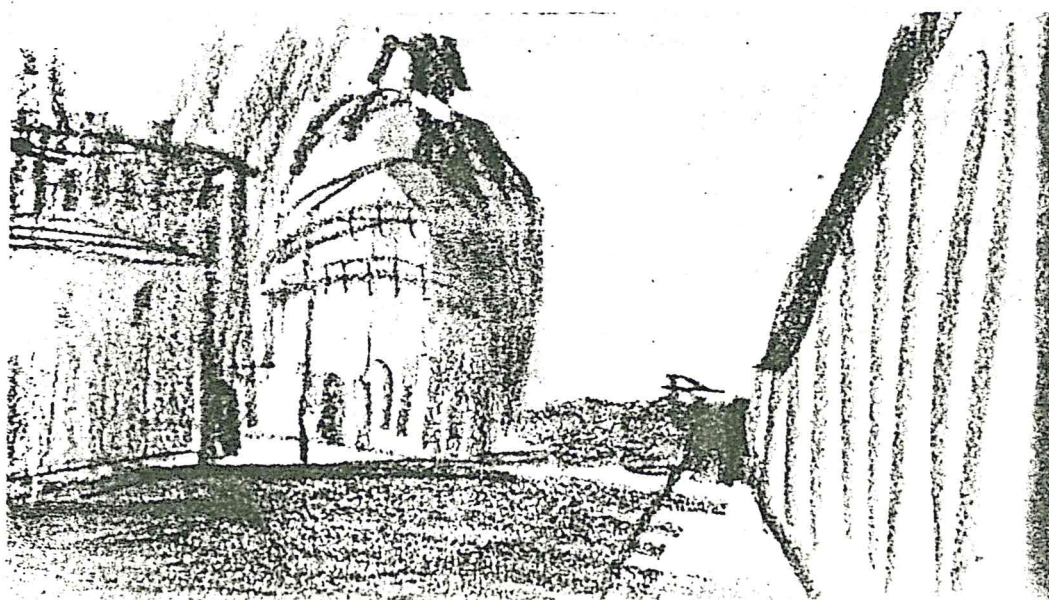
Le désastre contemporain ou la liberté totale de l'espace?

DE ACTUALITEIT VAN LE CORBUSIER

GEERT BEKAERT

VR 18 MAART 20.30

T LEERHUYS GROENINGE BRUGGE

Vlaanderens meest bekende (soms beruchte) architectuurkritikus hoeft hier niet meer te worden voorgesteld.

Sinds dertig jaar is hij onafgebroken als publicist actief in België en Nederland.

Zijn luidop kritisch denken liet weinig lezers onberoerd. Zijn "beweeglijke waarheid" (*1) is nooit af en volgde een niet-komfortabele weg die de uitgevers van zijn "verzamelde opstellen" plastisch typeren als "stapstenen" (1950-65), "los in de ruimte" (1966-70), hierlangs (1971-79), "de kromme weg" (1980-85).

Sommige van zijn artikels veroorzaakten kringen als een steen die in een troebele architectuurpoel werd geworpen.

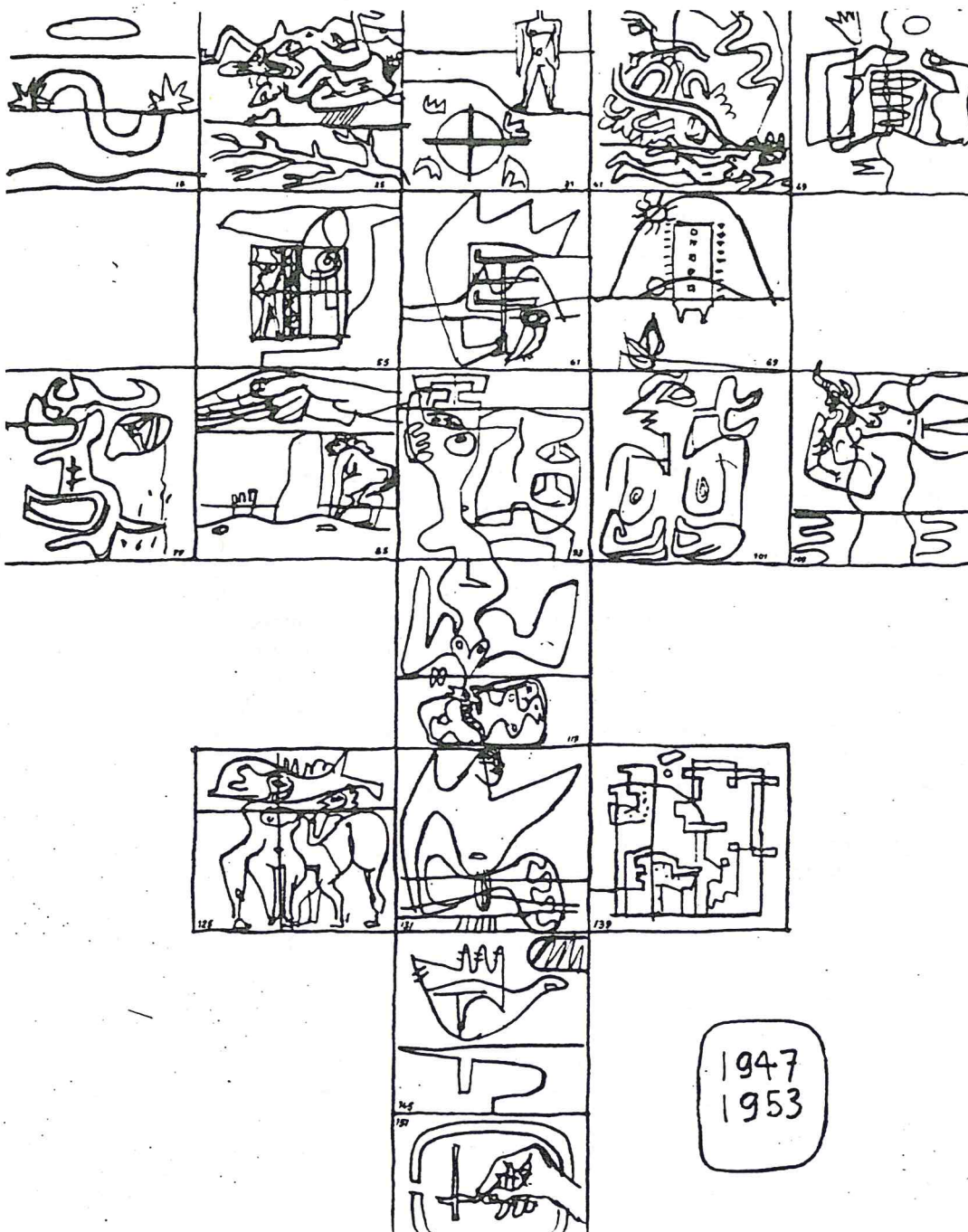
Een in 1980 door de Orde in A+ weggecensureerd artikel "wie over architectuur wil spreken sta op en zwijge" (*2) leidde bijvoorbeeld drie jaar lang een soort sluikpers-bestaan vooraleer het in Nederland werd gepubliceerd.

Naast zijn aktiviteit als publicist, redakteur, schrijver (te veel om op te sommen) leidt Geert Bekaert voor de uitgeverij Mardaga de kollektie "architecture et recherches" en doceert hij aan de afdeling architectuur van de K.U.Leuven en is thans professor te Eindhoven

Ter introductie op de voordrachtavond, citeren wij uit de "verzamelde opstellen" enkele zinnen die Geert Bekaert neerschreef enkele dagen na het overlijden van Le Corbusier,

*1 uit de inleiding op de verzamelde opstellen

*2 verschenen in WONEN-TABK 2-1983

In het labo voor een nieuwe wereld was Le Corbusier een dichter.
De Standaard, 31 augustus 1965.

Om het leven en de persoonlijkheid van Le Corbusier samen te vatten ken ik maar één woord: hij was een dichter. „Poésie” is een woord dat hoe langer hoe meer als een leidmotief de gedachten van Le Corbusier doorkruist. In een brief van 1960 zegt hij rondt: „Ma recherche, tous comme mes sentiments, est dirigée vers ce qui est la principale valeur de la vie; la poésie”. Poëzie is een inwendige kwaliteit van het bestaan, de zinvolle bewustwording van de gave van het leven, de exaltatie van de werkelijkheid. En voor Le Corbusier van de concrete werkelijkheid van deze, onze, tijd.

Hij kan zich op vele punten vergist hebben, hij kan zich op nonchalante manier andermans ideeën hebben toegeëigend, hij kan de ene contradictie op de andere hebben gestapeld, hij kan een heerlijk loopje genomen hebben met de heiligste tradities of wat daarvoor doorgaat, maar hij heeft op een machtige en overtuigende, meeslepende wijze geloofd in de mens van vandaag en morgen.

Niet ten onrechte heeft men Le Corbusier het epiteet van „architecte du bonheur” toegekend. Alle poëzie heeft eigenlijk als thema het menselijk geluk. Maar niet altijd op een even directe manier als bij Le Corbusier. Op de top van die dichterlijke expressie kan men zijn architectuur situeren, maar zij bestaat in het concrete geval niet zonder zijn theoretische commentaar, noch zonder zijn schilder- en beeldhouwkunst. Alles hangt samen. Alles werkt mee om de „nieuwe mens” die Le Corbusier is geweest te begrijpen.

Le Corbusier.
Streven 1 (1965).

Hij mag een overtuigd rationalist geweest zijn, zijn rationalisme zelf dreef hem tot een poëtië van het aardse bestaan, haar hoogste en noodzakelijkste expressie in de architectuur krijgend. Daarmee gaf Le Corbusier aan de architectuur haar oorspronkelijke betekenis terug. Zijn benadering van het fenomeen dat architectuur heet, zijn *manière de penser l'architecture*, zijn *architecturer* was zo fundamenteel, dat het object erdoor openbrak en opnieuw zijn diepste wezen blootlegde: vormgeving, beeldvorming van het totale bestaan, zoals Le Corbusier dat ervaren had in de tempels van Egypte, op de Acropolis in Athene, in de anonieme dorpjes op de eilanden in de Middellandse Zee of in het beroemde visioen van het menselijke wonen dat hem in 1907 ten deel viel in het kartuizermonasterium van Galluzzo bij Florence (1). Om de mens in zijn menselijkheid te herstellen, wilde Le Corbusier van de architectuur opnieuw maken wat ze altijd geweest was. Om de mens uit zijn culturele aliënering te bevrijden, wilde hij hem opnieuw een authentiek, allesomvattend milieu geven dat tot die bevrijding in staat stelt.

Het is nogal goedkoop, nu, na Le Corbusiers dood, sommige opdrachtgevers te verwijten dat ze zijn stedenbouwkundige projecten nooit uitgevoerd hebben. Die nalatigheid is onherstelbaar. Maar ik vind het erger dat zij Le Corbusier niet au sérieux genomen hebben toen hij sprak over woningnood en urbanisatie dan dat zij hem nooit zijn ideale stad hebben laten bouwen. Als idee is die stad onverbetterlijk. Zij geeft een oplossing aan alle problemen van het moderne stadsleven onder alle oogpunten. Maar gebouwd zoals zij in 1922 door Le Corbusier werd ontworpen, zou zij even inhumain geweest zijn als de hallucinante stad uit het *Proces* van Orson Welles, inhumaner misschien dan het huidige New York.

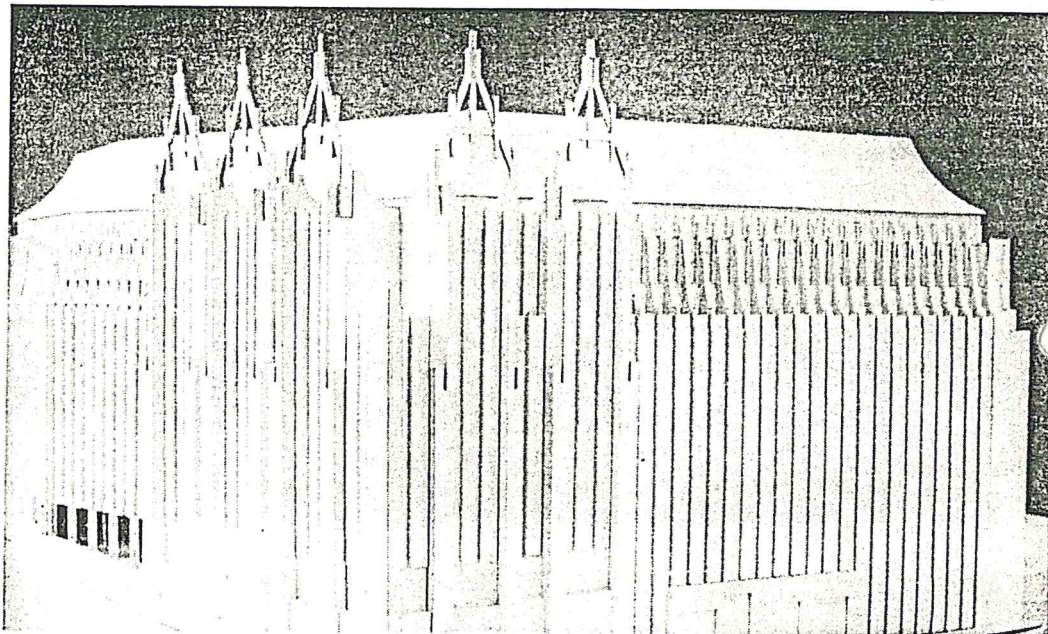
Jonge architecten over overheid: 'Of dom of onbekwaam of corrupt'

Op de opening van de tentoonstelling 'Jonge architecten in België' in de Singel hebben de 28 deelnemers een frontale aanval gericht naar de Belgische overheid in de vorm van een open brief aan de ministers De Wael, d'Hondt, Geens, Olivier...

DAARIN wordt het Belgisch architectuurbeleid -of liever het totaal gebrek eraan- op de korrel genomen. De ministers mogen van de architecten zelf kiezen: 'Of ze zijn onvoorstelbaar dom, of onvoorstelbaar onbekwaam of onvoorstelbaar corrupt'.

De brief werd geschreven naar aanleiding van twee artikels die verschenen zijn in De Antwerpse Morgen van 27 februari, waarin stond dat architect Hugo van Hoecke -in vakmiddens een 'illustere onbekende'- zowel het nieuwe postsorteercentrum in Berchem als de uitbreiding van het gerechtshuis in handen heeft gekregen. Een 'opdrachtje' van maar liefst om en bij de 3,5 miljard fr. De architecten vragen aan de overheid op welke gronden en volgens welke criteria de opdracht naar deze man is gegaan. Er is immers geen architectuurwedstrijd voor deze projecten uitgeschreven, iets wat -voor het gerechtshuis- 20 jaar geleden beloofd was.

Zo'n wedstrijd, met een programma dat openbaar en dus democratisch is, heeft in de buurlanden al pels van architectuur tot gevolg gehad. De Belgische overheid daarentegen

Maquette van het Markies-project in Brussel. (Foto Patrick DE SPIEGELAERE)

is erin geslaagd de laatste 20 jaar geen enkel gebouw van niveau aan het architecturaal patrimonium toe te voegen. 1987 was daarvoor kenmerkend, met de Flanders Technology-mis-kleun van ca. 1,7 miljard, de plannen voor de administratieve zetel van de Vlaamse deelregering (het Markiesproject in Brussel) die een tijdje naast een gotische katedraal gelegen hebben en er daarom wat op lijken, en de plannen voor de zetel van de Vlaamse deelregering, waarvan de oorspronkelijke voorstellen van Bob van Reeth -Vlaams topniveau- in de Vlaamse overheidsprullenmand zijn beland. Nu is een in vakmiddens totaal

onbekend architect aan het werk.

Onbekwaam

De 28 architecten zijn deze overheidstruukjes beu. "Ofwel is de overheid onvoorstelbaar dom", zegt woordvoerder Jo Crepain. "Want elke architect kost in België evenveel omdat het erloon is vastgelegd. Als je voor hetzelfde geld de keuze hebt tussen goeie en slechte architecten dan kiest elk zinnig mens toch de goeie architect. Ofwel zijn ze onvoorstelbaar onbekwaam, bedienen ze zich van slechte raadgevers en behebben ze het overheidsgeld slecht. Ofwel zijn ze onvoorstelbaar

corrupt en worden opdrachten gegeven naargelang de partijpolitieke geaardheid van de architect of de toegeeflijkheid om een deel van het erloon in de partijkas te stoppen".

De 28 architecten eisen de onmiddellijke stopzetting van alle lopende contracten met confraters die voor de overheid bouwen. De schadeclaims die de overheid hierdoor zal oplopen zijn volgens de architecten slechts een peulschil vergeleken met de schade die wordt aangericht wanneer de projecten worden uitgevoerd. Zij eisen de aanstelling van een rijks- of gewestbouwmeester, naar voorbeeld

van Nederland. Dat is een boven elke verdenking verheven architect met naam en faam die er gedurende een beperkte periode op toe ziet dat een belangrijk deel van de overheidsopdrachten naar bekwaame architecten gaat. Voor België willen de architecten dat 50 pct. van de staatsopdrachten door middel van een architectuurwedstrijd of via de rijksbouwmeester worden toegekend. En tot slot eisen de architecten dat de overheid ook de door de Orde van Architecten erkende erlonen aanvaardt en uitbetaalt en niet steeds grote bedragen afspingelt.

Jan DE ZUTTER